

Medžioklės Lietuvoj – kaip laivas jūros plote

Jis gali sau visur nevaržomas klajoti.

Jisai kaip pranašas dangaus žymes suvokia,

Kurias tik šaulio akys pastebėt išmokę

Mikolajus Husovianis , “Giesmė apie stumbro išvaizdą, žiaurumą ir medžioklę”, 1524 m.

Lietuva II – XII amžius. Neįžiangiami miškai, šimtamečiai ažuolynai tvirtomis šaknimis įsikibę į Lietuvos žemę nuo Panevėžio, Kauno, Kernavės, Vilniaus, driekėsi iki mūsų Pivašiūnų, Kalesnykų, Punios, Merkinės, toliau į Belovežo girią it dar toliau, jų paunksmėje buvo gausu stumbrų, briedžių, meškų, ernių, tarpanų ir kitokios smulkios gyvasties. Kurį Lietuvos istorijos tarpinį nepradėtum nagrinėti, vidada susidursi su medžioklių organizavimu.... Medžioklė buvo vyriškumo mokykla, neblogo karo meno treniruotė, politinių pokalbių ir derybų vieta, taip pat neišvengiamai buvo materialinės ir dvasinės kultūros dalis, įvairių švenčių ir ceremonijų dalis, medžioklės produkcija visada buvo svarbi mainų srityje bei pagrindiniai vaišių patiekalai. Dzūkijos miškai buvo mėgstama LDK valdovų medžioklių vieta, rašytiniuose šaltiniuose yra užfiksuotos LDK valdovų Vytauto, Gedimino, Algirdo, Jogailos ir Kęstučio medžioklės Dusmenų, Merkinės, Punios, Nemunaičio, Birštono ir Alytaus dvaruose. Medžioklė visada buvo turtingųjų privilegija, valstiečiai savo žemėse galėjo medžioti tik smulkiają fauną. Visais laikais medžioklę reglamentavo tam tikra įstatyminė bazė, pvz. Kazimiero teisyne (1468 m.) reglamentuota stumbrų, briedžių ir bebrų medžioklė. Medžioklės reikalai paliesti Valakų įstatyme (1557 m.), Antrame (1566 m.) ir Trečiame (1558 m.) Lietuvos statutuose. 1792 m. Lietuvą prijungus prie Carinės Rusijos medžioklės reikalai buvo apleisti. Medžioklės tvarkymui, laukinės faunos gausumui didelę neigiamą įtaką turėjo 1892 m. vasario 3 d. išleistas Medžioklės įstatymas, kuriuo iš esmės buvo įteisinta privačių žemių savininkų nuosavybė laukiniams žvėrimis ir paukščiams. Šalyje pradėjo mažėti stambūs kanopiniai žvėrys. Pavyzdžiui: Vilniaus medžiotųjų draugija, nuomojusi didžiulius medžioklės plotus Šumsko, Rūdninkų ir Trakų rajonuose (tai

dabartinė Vilniaus apskritis) nuo 1905 iki 1914 metų sumedžiojo vos 4 briedžius, 37 šernus, 13 stirnų, 39 lapes ir 25 vilkus. Nepriklausomai nuo priimamų apsaugos priemonių, žvėrių skaičius drastiškai mažėjo, štai 1937 metais valstybiniuose šalies miškuose gyveno : briedžių – 290, šernų – 868, stirnų – 26740. Kaip nekeista pokario metai žvėrimis buvo aukso amžius, buvo gana efektyvi kova prieš brakonierius, įsteigti medžioklės ūkiai, kuriuose dirbtinai buvo veisiamos antys, fazanai, kiškiai, organizuotas šėrimas, išnykusiu rūšių (tauriųjų elnių, stumbrų, bebrų) gražinimas į šalies miškus, atvežtos naujos rūšys, tokios kaip danielius, muflonas. Laisvėje gyvenantis gyvūnas ar paukštis tapo valstybės nuosavybe. 1948 -1958 metais vietos valdžios institucijos suformavo medžioklės plotus, kurie tapo daugelio šiuometinių medžiotojų vienijančių būrelių pagrindu. Medžioti tuo metu galėjo tik partijai ir komunistinei santvarkai atsidavę asmenys, visapusiškai patikrinti, taigi jie jau turėjo tam tikrą privilegiją visuomenėje tiek psichologinių, tiek medžioklės produkcijos atžvilgiu, be to medžiotojus vienijantys klubai ir būreliai buvo pakankamai uždari. Medžiotojai laikė save privilegijuota žmonių grupe. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, žemių ir miškų savininkams atgavus teisėtą turtą, dalis medžiotojų vienijančių klubų ir būrelių nesugebėjo rasti kontakto su minėtais savininkais, neįvertino situacijos, kas iššaukė konfliktą tarp medžiotojų ir žemės ir miškų savininkų. Medžiotojų vienijantys klubai ir būreliai pradėjo tapti dar labiau uždariais, sukūrė visą sistemą sprendimų kaip apsisaugoti nuo „atėjūnų“ tokių kaip, neadekvačiai dideli stojamieji mokesčiai „svetimiems“, įstatuose pasitvirtino, kad jų nariais gali būti tik šeimų nariai ar tik tam tikrai medžiotojų vienijančiai visuomeninei organizacijai priklausantys asmenys ir pan.. Tenka pripažinti, kad pats medžioklės ūkis yra tvarkomas gerai ir iki afrikinio kiaulių maro (toliau AKM) siautėjimo, šernas buvo pagrindinis medžioklės objektas ir tuo pačiu garantavo pakankamai didelį indėlį į medžiotojo šeimos biudžetą produkcijos pavidalu. Pvz. buvo sumedžiota šernų : 2012 metais – 33922, 2013 metais – 42263, 2014 – 50172. Noriu priminti, kad nuo 2013 metų šernų skaičius Lietuvos miškuose buvo mažinamas dėl AKM. Ir nors daugelis miškų pagal šernų skaičių priminė tvartą, tačiau lyginant su kitomis Europos valstybėmis šernų sumedžiojimas iš 1 kv.km. buvo mažiausias, taip 2012 metais: Lietuvoje – 0,52; Lenkijoje – 0,67; Vokietijoje – 1,13; Čekijoje – 2,35 šerno. Lygiagrečiai pradėjo didėti stambiųjų kanopinių žvėrių populiacijos, visa tai iššaukė didelę žalą žemės ūkio pasėliams. Deja medžiotojų bendruomenė pamiršo, kad jos medžioklės plotuose egzistuoja vietos bendruomenės, pamiršo seniūnijas ir dažnai iššaukiančiai elgiasi su žemės ir miškų savininkais, pamiršdami, kad jų nuosavybėje medžioti ir daugeliu atvejų nepriima jų į klubus ar būrelius, arba vengia atlyginti žvėrių padarytą žalą žemės ūkio pasėliams. Ko pasekoje šiandiena beveik nėra savaitės, kad spaudoje nebūtų blogo straipsnio apie medžiotojus. Jeigu Europos valstybėse eiti apsirengus medžiotojiška apranga yra garbė, tai pas mus..... Valstiečių partijai 2016 metų rinkimuose iškovojus daugumą Seime, pradėta aktyviai ginti žemės ir miškų savininkų interesus. Taip 2018 metais rugsėjo 11 d. buvo pakeistas Medžioklės įstatymo 8 straipsnis. Jame nurodoma „Privačios žemės savininkas, turintis medžiotojo bilietą ir konkrečiame medžioklės plotų vienetu nuosavybės teise valdantis ne mažiau 15 ha. miško ar žemės ūkio paskirties sklypą, kuriame medžioklė yra neuždrausta, turi teisę tapti šios asociacijos nariu.....“ Jeigu klubas ar būrelis atsisako tokį medžiotoją priimti, su juo turės būti sudaryta sutartis, sudaranti galimybę medžioti savo žemėje pagal bendrą klubo ar būrelio galiojančią tvarką, naujasis medžiotojas turės proporcingai turimam žemės ar miško plotui atlyginti esamam juridiniams vienetui oficialias išlaidas laukinės gyvūnijos apsaugai, biotechniniams darbams, mokesčiams ir pan. Čia yra daug neaiškumų, vien tik dėl to, kad daugelis būrelių ar klubų daug investavo į žvėrių apsaugą, biotechninius įrenginius, žvėrienos apdoravimo aikštes ir t.t., tačiau mažai kas turės oficialius

Kova už teisę medžioti

Parašė Administrator

Penktadienis, 29 Kovas 2019 10:47 - Atnaujinta Penktadienis, 29 Kovas 2019 10:51

dokumentus, nes darbai paprastai atliekami „talkų pagrindu“, o būtinos statybinės medžiagos suvežamos iš namų... Savo privačioje žemėje savininkas – medžiotojas galės medžioti tik pats. Be nustatytų limitų jis galės medžioti plėšrūnus ir šernus, kitus gyvūnus proporcingai turimam plotui... Šios rekomendacijos šiuo metu yra analizuojamos aplinkos ministerijos teisininkų....

Taip pat minėto įstatymo 13 straipsnio 3 dalis palengvina naujų medžioklės plotų įteisinimą. Rašoma „ Pavienis medžiotojas arba juridinį asmenį įsteigusi grupė medžiotojų, kurie nuosavybės teise valdo daugiau kaip 1000 ha. bendro ploto susisiekiančius sklypus, kuriuose medžioklė neuždrausta.....“ gali sudaryti naują medžioklės ploto vienetą. Su ta sąlyga, kad naujas medžioklės ploto vienetas nesuardys esamų medžioklės plotų vienetų...

Daromos medžioklės įstatymo pataisos ir poįstatyminiai aktai iš lėto atveria duris idėjai „kieno žemė – to ir žvėris“ . Ar tai gerai? Privalu žinotu, kad laukiniai gyvūnai, ypač kanopiniai, pastoviai migruoja ir užima tam tikras teritorijas, pvz.: stirnai per visą jos amžių reikia 600 ha., tauriajam elniui – 2100 ha., apie briedžius iš vis sunku kalbėti, nes jis paprastai lengvai apeina 25 t. ha. teritoriją. O mūsų vidutinė miško valda yra tik 3 ha. , yra 250 t. miško savininkų. Įsivaizduokime, pro kiek vamzdžių ir alkanų akių jiems reikės pastoviai klajoti..... Ar mes esame tam pasiruošę? Ar esame išmokę pilietiškumo pamokas ? Ar nors truputį parodome meilę gamtai? Štai paprastas pavyzdys: pastoviai tenka važinėti po Lietuvą, tačiau nemačiau nė vienos šėryklos kurapkoms, kurių pavieniai pulkeliai, besiglaudžiantys prie kelių, žiemos eigoje paslaptinai ištirpo... Viskas aišku, juk tai Raudonosios knygos paukštis, o už šėryklas ir maišą grūdų išvalų niekas kol kas nemoka.... Ar turime nors vieną žemės savininką, kuris savo dirbamose žemėse yra įrengęs remizes ?

Vyresnysis medžioklės trofėjų ekspertas

Raimondas Ribačiauskas